

V tem pogledu bi bilo nujno želeli, da se tudi s strani oblasti otvorijo tečaji za nadaljno strokovno izobrazbo učiteljsstva, kakor tudi praktični tečaji za delo na zadružno-gospodarskem in gospodinj-skem polju ter na polju občega narodnega izobražanja.

Po točki 10., 13. in 14. § 139. skrbi za opravljanje šolske imovine.

V tem pogledu je treba urediti vprašanje preknjižbe šolske imovine v zmislu § 39. zak. o narodnih šolah ter urediti rok in način.

Po točki 16. § 139. ima banovinski šolski odbor skrbeti tudi za knjižnice.

V tem oziru bo treba misliti tudi na organizacijo javnih knjižnic po šolah, ki jih predvideva tudi zakon o narodnih šolah.

Urediti bo pa treba tudi vprašanje obstoječih sreskih učiteljskih knjižnic, ki jih je pustil zakon neomejen. Ustanova vila naj bi se centralna banovinska strokovna pedagoška knjižnica, ki naj se vzdržuje in izpopolnjuje iz banovinskega proračuna. Upravo te knjižnice naj se poveri osnovnošolskim učiteljem, pošiljanje izposojenih knjig naj bo uradno in poštne prosto.

Po točki 15. in 17. § 139. ima banovinski šolski odbor skrbeti tudi za napredek narodnega izobražanja ter za gospodinj-ske in gospodarsko-zadružne tečaje.

Naloge, ki so dane po novem zakonu na polju narodnega izobražanja so iz-črpno navedene v št. 24. »Učit. Tov.« od 31. januarja 1930.

Ene najvažnejših nalog pripada banovinskemu šolskemu odboru, v pogledu gospodinj-ske in gospodarsko-zadružnih tečajev in šol.

V dravski banovini je bilo zadnje tri leta ustanovljenih okrog 100 takozvanih kmetsko-nadaljevalnih šol, in sicer 60 za moško in 40 za žensko mladino v starosti od 17 let naprej.

Namen teh šol je, nuditi kmetski mladini tudi v najbolj oddaljenih vaseh elemente poklicne izobrazbe, gojiti v njej veselje do kmetskega poklica in dela, pripravljati jo za njene naloge v narodni in državni zajednici in postati središče za vse delovanje na dvigu materialne in duhovne kulture na selu.

One niso potemtakem strokovne šole, ampak poklicno usmerjena vzgojevališča najširših plasti kmetskega naroda.

Organizacijo kmetskega nadaljevalnega šolstva, izobraževanje učitelstva in njegovo plačevanje je prevzela bivša samoupravna oblast v Ljubljani in Mariboru, koje posli so sedaj prešli na kraljevo bansko upravo. Pouk se vrši v poslopih narodne šole in vodijo šolo izključno učitelji in učiteljice narodnih šol. Kjer so strokovnjaki na razpolago, se jih pritegne kot sotrudnike.

Šola za moško mladino ima 2 ali 3 zimske tečaje. V teh poučuje domači učitelj v prostih urah enkrat ali dvakrat na teden po 4 do 8 ur; v enem tečaju najmanj 80 ur, skupaj minimalno 240 ur.

Šola za dekleta (gospodinj-ska šola) ima samo en tečaj z minimalno 170 učnimi urami. Pouk se vrši enkrat na teden po 8 ur dnevno v zimskih mesecih. Pouk je praktično gospodinj-ski, učenke se učijo kuhanja preproste kmetske hrane, šivanja in ravnanja z obleko in perilom, higijeno, dobe pa tudi navodilo za življenje in pouk o nalogah kmetske gospodinje, matere in žene.

Učiteljstvo se je z veliko vnmemo zavzelo za to šolstvo, ker je prepričano, da je treba pouku zrelejši mladine posvetiti

isto skrb kot pouku dece in da mora vsaka podeželska šola dobiti polagoma svoje poklicno izobraževališče kot organsko dopolnilo narodne šole.

Zelimo, da se to šolstvo podredi ministrstvu prosvete, ker gre za eminentno vzgojno in obče narodno institucijo. Referat za to šolstvo pri banski upravi mora biti kolikor toliko samostojen in za pedagoško vodstvo se naj bi postavili posebni organi.

Naša težnja gre za tem, da dobi čimprej vsaka podeželska šola učitelja(ico) usposobljeno za pouk na kmetski nadaljevalni šoli. Pri razporedbi učiteljev se naj po možnosti na to ozira.

Ker je kmetsko nadaljevalno šolstvo v dravski banovini dokazalo svojo življensko sposobnost, se naj z ozirom na posebne prilike v tej banovini pusti prosti roka za nadaljno samostojno organizacijo tega šolstva.

V tem pogledu naj bi se z ozirom na točko 15. in 17. v § 139. načrtanega delokroga in na osnovi čl. 7., 16. in 154. zakona o narodnih šolah skušalo udeležiti sledeče:

K ustanovam, ki služijo narodnemu prosvetovanju in gospodarskemu napredku in tvorijo v smislu § 7. in 16. sestaven del narodne šole podrejene ministrstvu prosvete je šteti v obče vse one tečaje in šole, ki se ustanavljajo pri narodnih šolah in ki jih vodijo ali na njih prvenstveno poučujejo nastavniki teh šol.

Zlasti je šteti tu sem vse stalne tečaje in ustanove obče narodnega značaja, ki so namenjeni gospodarski in gospodinj-ski izobrazbi, poklicni, državljski in nacionalni vzgoji najširših slojev kmetskega ljudstva in ki kot take organsko dopolnjujejo delo in naloge narodnih šol ter imajo značaj splošnih poklicnih šol za zrelejšo mladino.

Za organizacijo in vodstvo takih ustanov se banska uprava poslužuje po potrebi posebnih organov.

Banska uprava skrbi s pomočjo države za izobrazbo učiteljev in učiteljic v to svrhu potom posebnih tečajev.

Personalni izdatki za te šole in tečaje se krijejo iz banovinskega proračuna.

Ministrstvo prosvete podeljuje učiteljem za obisk teh tečajev potrebne dopuste.

Šolska oblast bo v okviru zakona upoštevala pri razporedbi učiteljev, ako obstoja za to ugotovljena krajevna potreba, njih kvalifikacijo za vodstvo takih šol in tečajev.

Pri ureditvi tedenskega učnega časa na narodni šoli in razvrstitvi učiteljev na razrede se je ozirati na možnost pouka na teh šolah in tečajih.

Iz tehtnih razlogov sme ban dovoliti, da učitelj od rednega učnega časa porabi do največ 4 tedenske učne ure za pouk v splošni poklicni šoli, kjer je to smatrati kot sestaven del narodne šole. To velja le za razrede, kjer je upeljan reden celoletni pouk.

V kolikor že obstojajo ustanove v zgornjem smislu, ki so v službi gospodarskega napredka in narodnega proučevanja dosegle vidne uspehe, naj banska uprava te ustanove prevzame in jih samostojno nadalje organizira.

Niso pa to že vse naloge, ki jih daje zakon o narodnih šolah banovinskemu šolskemu odboru. Kot posvetovalen organ bo dajal banovinski šolski odbor banu tudi svoje mišljenje v ostalih zadevah, ki spadajo v delokrog bana.

Pétu. Koliko pesmi je on naučil in kolikokrat je nastopal s svojim prvovrstnim zborom doma in v okolici, vedo le tisti, ki so zasledovali podrobno delo učitelja na vasi. Društvo se mu je oddolžilo na ta način, da ga je imenovalo častnim članom. Sodeloval je tudi pri Goriški Matici in večkrat nastopal kot diletant na odru v Gorici.

On je bil eden prvih učiteljev, ki je začel z igracimi v šoli tako, da so otroci nastopali samostojno z igrami, deklamacijami in petjem. V celem je učil petje v šoli, pri društvih in v cerkvi celih 40 let.

Kako je oblast cenila njegovo šolsko delo je razvidno iz tega, da je bil odlikovan s srebrnim križcem s krono. Tudi za njegovo 40-letno delovanje je bil odlikovan z medaljo.

Kaj je to, izšolati osem otrok, da imajo vsi maturo in eden celo univerzo ceni le tisti, ki ve, koliko samozatajevanja in vztrajnosti mora imeti človek, ki hoče to doseči. Njemu ni bilo življenje praznik, ampak prav trd delaven dan. Nikoli ni klonil ali obupoval, zaupal je v samega sebe in v delu je zmagal. S ponosom lahko zre na svoje prošlo življenje. Malokateri učitelj pusti toliko vidnih sledi za seboj, kot ravno on.

Še danes čvrst, zdrav in poln humorja hodi po Ljubljani in uči velike šolarčke, vake, ki so mu od srca vdani. Zelimo žilavemu tovarišu še mnoga in mnoga leta v zdravju in veselju.

V delokrog bana, odnosno banske uprave spadajo po zakonu o narodnih šolah sledeče zadeve:

Ustanavljanje zabavišč (§ 13.),

Delno vzdrževanje šol za nezadostno razvito in defektno deco (§ 15.).

Ustanavljanje začasnih šolskih stanic ali ambulatnih šol (§ 18.).

Stavljanje predlogov, da sme šola poleg imena kraja nositi tudi ime kakega zgodovinsko priznanega nacionalnega velikanca (§ 19.).

Izbor zemljišča in določanje področja, kjer mora biti v eni upravni občini več šol (§ 21.).

Banovinski šolski odbor odobruje šolski proračun, v slučaju, da obsega šolska občina več upravnih občin ali dele upravnih občin. Ko ga banovinski šolski odbor odobri, ga dostavi odboru pristojne upravne občine, da ga uvrsti v letni proračun (§ 25.).

Načrt za zidanje šolskega poslopja mora odobriti ban (§ 30.).

Revnim občinam, ki nimajo primernih šolskih poslopij, pomagajo pri zidanju šol banske uprave in država (§ 33.).

Ban zaukaže upravni občini, kadar je treba, da se ustanovi ali razširi postoječa šola (§ 34.).

Ban rešuje spor v slučaju nesporazuma glede razdelitve šolskega premoženja, ako se iz šolske občine izloči nova šolska občina (§ 40.).

Ban je pristojen za izrek disciplinske kazni: izguba plače od 3 do 15 dni (§ 89.).

Ban postavlja uslužbenca od 2. skupine III. kategorije navzdol (§ 94.).

Banska uprava dostavlja najkasneje do 5. julija ministrstvu prosvete predlog za razpored učiteljev podrejenih narodnih šol (§ 98.).

Banska uprava postavlja začasno upravitelja šole do popolnjenja službenega mesta (§ 113.).

O točkah 5., 8., 9. in 17. § 122. predlogov banskih šolskih nadzornikov odloča ban (§ 122.).

Ban razsoja o pritožbah proti kaznovanju članov podeželskih šolskih odborov (§ 133.).

Ban določi za banovinski šolski odbor 5 oseb, ki se zanimajo za šolo in prosveto (§ 136.).

Določbe o banovinskih šolskih odborih (§ 139.).

Banska uprava sklicuje enkrat na leto sreske šolske nadzornike v svoji banovini v banovinski učiteljski svet (§ 149.).

Imenovanje banovinskega šolskega odbora moramo iz ozira do napredka šolstva in narodne prosvete toplo pozdraviti z željo, da krepko zastavi svoje sile v prosoh šolstva in prosvete dravske banovine.

V učiteljstvu narodnih šol bo lahko našel odbor svoje najjačje sodelavce, saj leži izvedba vseh nalog povečini na ramenih učiteljstva narodnih šol, ki jih je dosedaj že iz lastne iniciative vršilo, še z večjo vnmemo jih bo pa vršilo, če bo v banovinskem šolskem odboru našlo potrebno podporo in upoštevanje, katerega viden prvi izraz naj bi bil ta, da tudi v ožji banovinski odbor pride zastopnik učiteljstva narodnih šol, ki bo tvoril vez in bo tolmač želja učiteljstva.

—k.

Splošne vesti.

— Zastopstvo pov. UJU — Ljubljana pri predsedniku banovinskega šolskega odbora, podbanu g. dr. Pirkmajerju. V torek 18. t. m. so se zglasili zastopniki poverjenstva pri podbanu g. dr. Pirkmajerju ter so poudarili stališče organizacije do poedinih vprašanj, ki spadajo v področje banovinskega šolskega odbora. Podrobneje so se obrazložila mišljenja v zadevi vprašanja o dedenanjih sreskih učiteljskih knjižnic, glede prenosa plačevanja učiteljskih stanarin na poseben banovinski fond in glede zastopstva učiteljstva narodnih šol v ožjem banovinskem odboru. Banovinski šolski odbor bo imel v kratkem svojo prvo sejo.

— Gmotno stanje učiteljstva. Zopet se je sestala komisija, da proučuje času in socialnim potrebam primerno korekturo činovniškega zakona. Slišimo o potovanju srečno odbranih zastopnikov učiteljskega stanu v Beograd, da pojasnijo med drugim tudi našo skelečo socialno rano ter izposlujejo nujnega lečila. Pravim, našo »skelečo socialno rano«. Res je tako. Poslušajte: Učitelj(ica) študira po osnovni šoli še 8 dolgih let, v bodoče bo treba šteti 9, pa ima do usposobljenostnega izpita par dinarjev nad tisoč mesečnih prejemkov. S tem naj plača hrano, ki je navadno ne dobi drugje nego v gostilni, stanu primerne obleke, obutev, stanovanje, društvene pripevke, stanovske liste, revije in razne knjige za nadaljno izobrazbo, ako noče za časom zaostalo »zarjaveti«, par dinarčkov pa bi naj še vendar ostalo za neizogibne slučajne potrebe. Imam hčerko učiteljico začetnico, pa me prosi v slednjih dneh meseca, naj ji dam de-

DRAGO GORUP & Co.

LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA CESTA 14/II.

En gros.

En detail.

Izdela in prodaja
damske in moške
konfekcije. — Naročila po meri se izvršujejo hitro in točno

set dinarjev za kruh, ker mora v gostilni, kjer je na hrani, kruh h kavi in k obedu še izven abonmaja plačati, češ, pri najboljši volji si ni mogla do konca meseca prihraniti deset dinarjev. — Potem pa se naj taka reva z vso vnmemo in veseljem žrtvuje svojemu poklicu. Ni čuda, ako marsikateri o tem času zaleze v dolgove, kojih skrb ga muči in mu razjeda zadovoljnost ter se težko več izkoplje iz tega mučnega balasta. — Orožnik, finančni stražnik začetnik z osnovnošolsko izobrazbo ima prilično enake prejemke, pa še stanovanje, obleko za malenkostni pavšalni prispevek, izven tega pa še poskrbi vodstvo za skupno cenejšo hrano v »kasarni«, pa jim še tudi ob tej po tej svetovnovojni draginji slaba prede. Bog obvari, da bi hoteli morebiti temu ali onemu stanu oponašati njegov znatni boljši gmotni položaj! Navedli smo te vrstice le v silobranu za svoj obstanek, opozorivši mero-dajne kroge na to, da je treba tudi učiteljstvu primerno njegovim dolgotrajnim z ogromnim trudom in gmotnimi žrtvami spojenim študijem urediti prejemke tako, da se bo lahko brez razjedajočih skrbí polnomočno žrtvovalo vzgoji in pouku v srečo naroda in domovine. Govoril sem v Mariboru z nekim gospodom odvetnikom, pa mi je rekel, da je učiteljstvo preveč na lovu, kdaj naj bi dobilo par »kronce« več prejemkov. Pa mu odgovorim: Ena izmed prvih dolžnosti kulturnih delavcev je, da si ustvarijo materialno oporo, ker brez te je vsako kulturno, torej tudi prosvetno delo potreseno z razjedajočo rjo... — Obdravski učitelj.

— Ustanovitev osrednje protituberkulozne lige v Ljubljani. V nedeljo 16. februarja 1930. se je vršil v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev ustanovni občni zbor osrednje protituberkulozne lige. Predsednik pripravljalnega odbora dr. Jože Bohinjec je poročal o dosedanjih akcijah proti tuberkulozi ter je ugotovil, da je bilo opažati v tem oziru vsaj nekaj sistematičnega dela le v današnji dravski banovini. Poročal je pregledno o delu pripravljalnega odbora, ki je sklical današnji občni zbor. Predložena pravila so bila sprejeta soglasno. Reden član je lahko vsakdo, ki plača na leto 12 Din; podporniki plačajo 50 Din, ustanovniki enkrat za vselej 1000 Din. Soglasno so bili izvoljeni v odbor: Za predsednika dr. Jože Bohinjec, za podpredsednika Valerijan Učak, za tajnika dr. France Debevec in Filip Uratnik, za blagajnika Vekoslav Vrtovec, za odbornike: dr. Breclj, dr. Matko, dr. Fetič, dr. Kotnik, dr. Pirc, dr. Pless, dr. Jamar in ing. Lah; v nadzorstvo: dr. Tičar, Rihard Skubec in dr. Zajec; v razsodišče: dr. Rus, dr. Drobnič in Fran Lavtižar. Pri slučajnih nastopih je govoril dr. Matko o izkušnjah in uspehih lige v Mariboru, zastopniki delavstva pa so pozdravili ustanovitev lige v imenu svojih organizacij. Ustanovnega občnega zbora se je udeležil tudi zastopnik našega poverjenstva.

— Mariborski učiteljski abiturijenti iz leta 1910! Ali je kriv kolebar ali službeno nedohitni kolebar, da nas straši že 20letnica naše mature! Nismo izsledili 10letnice, a 20letnice ne pustimo kar tako mimo nas. Kar smo zamudili s proslavo 10letnice, to nadoknadimo ob 20letnici. Razmišljajte v času in kraju ter sploh »vzporedno« našo 20letnico ter pošljite poročila podpisane, ki bo stopil v svrhu nadaljnjih priprav v stik z bližnjimi tovariši tega letnika! Tovariški pozdrav! — Mirko Vauda, šolski upravitelj pri Šmarjeti ob Pesnici blizu Maribora.

— Seja šolsko-upravnega odseka v Ljubljani bo v soboto 22. t. m. ob 15. uri v prostori poverjenstva UJU v Ljubljani.

Obleke kemično čisti, barva, plišira in lika tovarna JOS. REICH.

RISALNA ORODJA kupite najbolje pri Fr. P. ZAJEC, optik Ljubljana, Starl trg 9.

Učiteljski pravnik.

— § Nalog za izplačilo učiteljskih stanarin. Ministrstvo prosvete kraljevine Jugoslavije odeljenje za osnovnu nastavu O. N. br. 6884, 28. januara 1930. god. Beograd. Gospod ministar prosvete pod O. N. Br. 6884 od 28. januara 1930. god. izdao je ovo naređenje: »Zakon o narodnim školama od 5. decembra 1929. god. određuje (§ 29.) da svaka škola mora imati, pored stana za upravitelja, i onoliko stanova za nastavnike koliko ima posebnih odeljenja, i naređuje (§ 173.) da se stanovi za nastavnike pri seoskim školama moraju podići u roku od šest godina. — Saobrazno tome na selu se ne mogu otvarati nova odeljenja pre nego što se brojno ujednače nastavnički stanovi i školska odeljenja. — Tako gde nema stana Zakon određuje (§§ 29. in 173.) da opštine plaćaju stanarinu, i to: Beograd i Zagreb po 500 dinara mesečno na

LISTEK.

Lavrenčič Matija 75 letnik.

Redek jubilej življenja in dela. Lavrenčič je bil rojen 14. februarja 1855. leta v Vrhpolju pri Vipavi. Studiral je v Gorici gimnazijo in nato učiteljske. Prvo službo je nastopil leta 1876. v Škrbini. Služboval je nato v Sv. Križu, Kamnjam in v St. Petru pri Gorici, kjer je bil polnih 30 let, in sicer do napovedi italijanske vojne. Tudi v begunstvu ni miroval. Učil je na Viču, Rakovniku in pozneje petje na ljubljanskih meščanskih šolah ter na realki. Dovolil je 50 let službovanja in stopil v pokoj. Ker pa navajenemu šolniku ni bilo prestat brez dela, je začel poučevati analfabete, vake, kar izvršuje še danes z veliko vnmemo in uspehom.

Da je zamogel prehraniti in izšolati veliko družino je moral poiskati tudi stranskih zaslužkov. Poučeval je na kmetskih šoli 20 let in na obrtno-nadaljevalni šoli 18 let. Obenem je bil organist in cerkveni pevovodja.

Njegovo kulturno delo izven šole pa je rodilo veliko uspehov. Bil je mnogo let pevovodja pevskega društva »Prešeren« v St.

Učiteljska gospodarska poslovalnica dobiva še sedaj dnevno naročila. Ali je tudi Tvoje med njimi?